

Seppo Villa

HENKILÖYHTIÖT JA OSAKEYHTIÖ

Alma Talent
2018 Helsinki

Tilaa Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö -kirja Alma Talent Shopista:
shop.almatalent.fi

5., uudistettu painos

Copyright © 2018 Alma Talent Oy ja tekijä

Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-3260-6

ISBN 978-952-14-3261-3 (verkkokirja)

Kansi: Sirpa Puntti

Taitto: NotePad

BALTO print, Liettua 2018

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

SISÄLLYS

Esipuhe 5. painokseen	15
Lyhenteet	19

OSA I JOHDANTO

1 Yritystoiminta	23
1.1 Lähtökohdat	23
1.2 Näkökulmat yritystoimintaan	26
Yleistä	26
Taloustiede	27
Oikeustiede	30
1.3 Organisoituminen yritykseksi	31
1.4 Elinkeinotoiminta	36
Lähtökohdat	36
Elinkeinon vapaus	37
2 Yritysmuodot	40
2.1 Johdanto	40
2.2 Ammattitoiminta ja yksityisliike	41
2.3 Yhtiömuodon valinta	43
2.4 Henkilöyhtiöt	48
Henkilöyhtiöiden tausta	48
Henkilöyhtiöoikeudellisia periaatteita	51
2.5 Osakeyhtiö	54
Osakeyhtiömuodon kehitys	54
Modernin osakeyhtiön perusta – rajoitettu vastuu	56
Osakeyhtiöoikeudellisia periaatteita	60
3 Teoksen rakenteesta ja käsitteistä	77

OSA II

AVOIN YHTIÖ JA KOMMANDIITTIYHTIÖ

1 Tunnusmerkit	81
1.1 Lähtökohdat	81
1.2 Tarkoitus	86
1.3 Elinkeinotoiminta	88
1.4 Yhtiömiehen vastuu	92
1.5 Oikeuskelpoisuus	93
2 Toimet ja vastuu ennen yhtiön rekisteröintiä	96
2.1 Rekisteröinti perustaa yhtiön	96
2.2 Oikeustoimet rekisteröimättömän yhtiön kanssa	99
3 Yhtiösopimus	100
3.1 Sopimusvapaus	100
3.2 Vähimmäisisältö	100
3.3 Yhtiösopimuksen muuttaminen	106
3.4 Yhtiöosuuden luovuttaminen	107
3.5 Yhtiösopimuksen pätemättömyys ja sovittelu	109
4 Yhtiön hallinto	112
4.1 Yleistä	112
4.2 Yhtiömiehen oikeus toimia yhtiön asioissa	115
4.3 Toimivallan rajoitukset	118
Toimiala ja tarkoitus	118
Kielto-oikeus	122
Kiireelliset ja välttämättömät toimet	125
Erityistehtävät	126
Erityiset hallintomallit	129
Toimitusjohtaja	130
Hallinnosta eroaminen	132
4.4 Yhtiön edustaminen ja tiedoksiannot yhtiölle	134
Yhtiön edustaminen	134
Tiedoksiannot yhtiölle	137
4.5 Tilinpäätös	137
Tilintarkastus	141

5 	Yhtiömiehen toiminnalliset velvollisuudet ja oikeudet	142
5.1	Yhtiömiehen velvollisuudet	142
	Lähtökohdat	142
	Huolellisuus- ja uskollisuusvelvoite sekä kilpailukielto ...	143
5.2	Yhtiömiehen oikeudet	146
	Oikeus menojen korvaukseen	146
	Oikeus palkkioon	148
	Tarkastusoikeus	150
	Tilinpäätöksen moittimisoikeus	151
6 	Yhtiömiehen taloudellinen asema	154
6.1	Yhtiöpanokset	154
6.2	Velkavastuu	158
6.3	Voiton ja tappion jakaminen	164
7 	Yhtiön purkautuminen ja selvitystila	168
7.1	Lähtökohdat	168
7.2	Yhtiön purkautuminen	172
	Purkuperusteet	172
7.3	Yhtiöosuuden lunastaminen	179
7.4	Selvitysmenettely	185
	Selvitystila	185
	Selvitysmiehet	187
	Yhtiön selvittäminen	189
	Lopputilitys	190
	Päätös yhtiön toiminnan jatkamisesta	191
	Jälkiselvitys	193
7.5	Omaisuuuden jakaminen	194
	Lähtökohdat	194
	Jaon sisältö	196

8 Yhtiömiehen ja toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuus	199
8.1 Lähtökohdat	199
8.2 Tuottamusvastuu	201
8.3 Prosessi	202
9 Yhtiömuodon muuttaminen ja sulautuminen	204
9.1 Yhtiömuodon muuttaminen	204
9.2 Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön väliset muutokset	205
9.3 Muuttaminen osakeyhtiöksi	206
9.4 Sulautuminen	207
9.5 Lunastus osakeyhtiöksi muuttumisen yhteydessä	210

OSA III OSAKEYHTIÖ

1 Johdanto	215
1.1 Osakeyhtiölait	215
1.2 Osakeyhtiölain soveltaminen	216
2 Yleiset periaatteet	219
2.1 Yleisten periaatteiden merkitys	219
2.2 Oikeushenkilöllisyys	220
2.3 Osakkeenomistajan rajoitettu vastuu	222
2.4 Pääoman pysyvyys	224
2.5 Osakkeen vapaa vaihdanta	226
2.6 Osakeyhtiön toiminnan tarkoitus	227
2.7 Osakkeenomistajien yhdenvertaisuus ja enemmistöperiaate	229
2.8 Johdon velvollisuudet	229
2.9 Tahdonvaltaisuus	231
3 Perustaminen	233
3.1 Lähtökohdat	233
3.2 Perustamistoimet	234
Perustamisen vaiheet	234

Perustamissopimus	234
Osakemerkintä	237
Osakkeiden maksaminen	237
Merkintämaksun periminen	240
3.3 Rekisteröiminen ja sen oikeusvaikutukset	241
Rekisteröinti	241
Oikeusvaikutukset	242
Julkista osakeyhtiötä koskevat erityiset säännökset	243
4 Osake	244
4.1 Olettama nimellisarvottomasta järjestelmästä	244
4.2 Peruspiirteet	247
4.3 Osakeoikeudet	250
4.4 Osakkeen tuottama äänivalta	254
4.5 Vaihdannanrajoituslausekkeet	257
Vaihdannan vapaus	257
Lunastuslauseke	258
Suostumuslauseke	260
4.6 Osakekirja ja muut todistukset	262
4.7 Osakasluettelo	265
4.8 Arvo-osuusjärjestelmä	267
5 Hallinto	271
5.1 Lähtökohdat	271
5.2 Yhtiökokous	272
Yhtiöoikeudellinen ylin päättävä elin	272
Varsinainen ja ylimääräinen yhtiökokous	274
Yhtiökokouksen koollekutsuminen	278
Kokouspaikka	281
Osallistuminen kokoukseen	282
Osallistuminen kokoukseen teknisen apuvälineen avulla	283
Päätöksenteko yhtiökokouksessa	283
Kokousmenettely	285
Jatkokokous	286
Osakkeenomistajan kyselyoikeus	287
Päätöksen tekeminen yhtiökokouksessa	287

5.3	Yhtiön johto	291
	Toimivallan jakautuminen	291
	Hallitus	292
	Toimitusjohtaja	301
	Hallintoneuvosto	302
5.4	Yhtiön edustaminen	303
6	 Tilintarkastus ja tilinpäätös	308
6.1	Tilintarkastus	308
6.2	Erityinen tarkastus	311
6.3	Tilinpäätös	312
	Velvollisuus laatia tilinpäätös	312
	Tilinpäätöksen laatiminen	314
	Toimintakertomus	315
	Osakeyhtiön oma pääoma	317
	Konserni	318
	Konsernitilinpäätös	319
	Kirjanpitolautakunnan ohjeet ja lausunnot	320
	Tilinpäätöksen rekisteröinti	320
7	 Rahoituksen lisääminen	322
7.1	Osakeanti	322
	Yleistä	322
	Suunnattu osakeanti	324
	Maksullinen osakeanti	325
	Osakkeiden merkintä ja merkintähintasaaminen	327
	Maksuviivästyksen seuraamukset	331
	Osakkeiden rekisteröinti	331
	Maksuton osakeanti	332
	Optio- ja muut erityiset oikeudet osakkeisiin	333
7.2	Osakepääoman korottaminen	335
	Korottamistavat	335
	Rahastokorotus	336
	Osakepääomasijoitus	337
	Rekisteröinti	338
7.3	Sijoitus sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon	338
7.4	Pääomalaina	339

8 Yhtiön varojen jakaminen	344
8.1 Varojen jakaminen	344
Lailliset varojenjakotavat	344
Tase- ja maksukykyisyydesti	346
Vähemmistöosinko	349
Päätöksenteko	349
Varojen käyttö	350
Lähipiirivelat	350
Laiton varojenjako	352
Laittoman varojenjaon seuraamukset	353
8.2 Osakepääoman alentaminen	354
Alentamis- ja jakamistavat	354
Velkojien suojaaminen	355
8.3 Omien osakkeiden rahoituskielto	357
8.4 Omat osakkeet	358
Lähtökohdat	358
Päätöksenteko	360
Suunnattu hankkiminen ja lunastaminen	361
Hankkimis- ja lunastamispäätöksen sisältö	361
Hankkimis- ja lunastusehto	362
Määrälliset rajoitukset	363
Omat osakkeet yhtiön taseessa	364
Omien osakkeiden mitätöinti	364
8.5 Osakkeiden yhdistäminen julkisessa osakeyhtiössä	365
9 Yhtiörakenteen muuttaminen	367
9.1 Lähtökohdat	367
9.2 Sulautuminen	368
Määritelmä	368
Sulautumissuunnitelma	369
Tilintarkastajan lausunto	371
Rekisteröinti	372
Kuulutus velkojille	372
Yrityssaneeraus	373
Sulautumisesta päättäminen	373
Yhtiökokouskutsu ja ilmoitukset	374
Asiakirjat	375

Sulautumispäätöksen oikeusvaikutukset	376
Lunastukset	377
Sulautumisen täytäntöönpano ja oikeusvaikutukset	377
Rekisteröinnin edellytykset	378
Sulautumisen oikeusvaikutukset	378
Lopputilitys	379
Sulautumispäätöksen peruuntuminen	379
Rajat ylittävä sulautuminen	380
9.3 Jakautuminen	382
Määritelmä	382
Jakautumisen toteuttamistavat	384
Jakautumissuunnitelma	384
Tilintarkastajan lausunto	386
Jakautumissuunnitelman rekisteröiminen	387
Kuulutus velkojille	387
Jakautumisesta päättäminen	388
Nähtävänä pidettävät asiakirjat	389
Jakautumispäätöksen oikeusvaikutukset	390
Jakautumiseen liittyvä lunastusmenettely	390
Jakautumisen oikeusvaikutukset	391
Lopputilitys	392
Rajat ylittävä jakautuminen	393
9.4 Osakevaihtosopimus	397
9.5 Vähemmistöosakkeiden lunastaminen	398
Lunastusoikeus ja -velvollisuus	398
Lunastusriitojen käsittely	399
Uskottu mies	400
Vakuuden asettaminen	401
Lunastushinnan määrittäminen	402
Välimiesmenettelyn kustannukset ja tiedoksiannot	404
Muutoksenhaku	404
Lunastushinnan suorittaminen ja oikeuksien siirtyminen	404
9.6 Vaikutusvallan väärinkäyttö ja lunastusvelvollisuus	405
9.7 Yhtiö- ja yritysmuodon muuttaminen	408
Lähtökohdat	408

Osakeyhtiömuodon muuttaminen	409
Yrittäjämuodon muuttaminen	410
10 Osakeyhtiön purkaminen	411
10.1 Lähtökohdat	411
10.2 Selvitystila	412
10.3 Selvitystilamenettely	414
10.4 Rekisteristä poistaminen	420
10.5 Yhtiön varojen vähentyminen	421
10.6 Yrittäjämuutoksen hakeminen ja omaisuuden luovuttaminen konkurssiin	422
11 Seuraamukset ja oikeussuoja	423
11.1 Yhtiökokouksen päätöksen moittiminen	423
11.2 Vahingonkorvaus	426
Lähtökohdat	426
Johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuus	427
Osakkeenomistajan vahingonkorvausvelvollisuus	427
Tuottamusolettama	428
Yhtiökokouksen puheenjohtajan vahingonkorvausvelvollisuus	429
Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuus	429
11.3 Oikeus vaatia korvausta	430
11.4 Riitojen ratkaiseminen	432
11.5 Tiedoksiannot	432
11.6 Rangaistusseuraamukset	433
Lähteet	435
Oikeustapaushakemisto	443
Asiahakemisto	445